

Hittebestendig en gezond Alphen aan den Rijn

Het Lokaal Hitteplan van de Gemeente Alphen aan den Rijn

Behoort bij besluit van de raad der gemeente
Alphen aan den Rijn, van 25 juni 2026, nr 3700374

De griffier,

Datum: Maart 2026

Alphen aan den Rijn

Betrokken organisaties

Vanuit de Gemeente Alphen aan den Rijn is dit plan opgesteld door een projectteam bestaande uit vertegenwoordigers van gezondheid, klimaatadaptatie, veiligheid en communicatie. Daarbij is samengewerkt met de volgende ketenpartners:

- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD Hecht HM)
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR Hollands Midden)
- Rode Kruis Alphen aan den Rijn
- Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)

Verder zijn de volgende organisaties betrokken geweest bij het tot stand komen van dit hitteplan en bij de eerste hittebijeenkomst.

- Zorg- en welzijnsorganisaties
- Woningcorporaties
- Diverse dorpsoverleggen
- Bibliotheek

Dank gaat uit naar een ieder die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van het Lokaal Hiteplan van de Gemeente Alphen aan den Rijn.

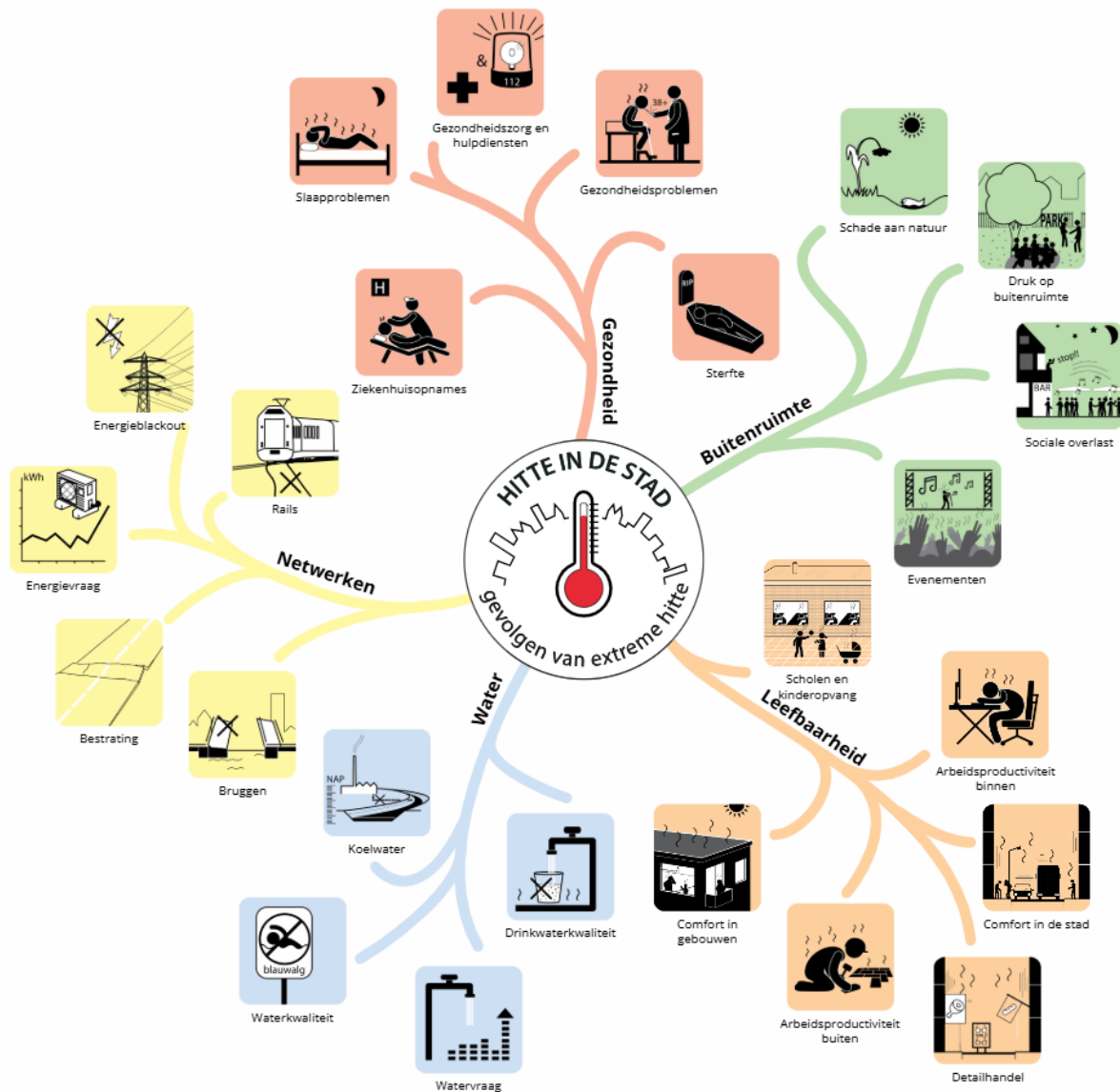

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Nationaal Hitteplan	4
1.2	Lokaal Hitteplan	4
1.3	Beleidskaders	4
1.4	Hitte in de gemeente	5
1.5	Doel en doelstellingen	5
1.6	Leeswijzer	6
2	Doelgroepen	7
2.1	Risicogroepen voor hitte	7
2.2	Doelgroepen hitteplan	7
3	Samenwerkingsverbanden	8
3.1	Ketenpartners	8
3.2	Hittenetwerk	8
4	Jaarlijkse hittecyclus	9
4.1	Toelichting hittecyclus	9
4.2	Maatregelen per fase	10
5	Doorontwikkeling	13
5.1	Aanvullende aandachtspunten uit de hittebijeenkomst	13
5.2	Toekomstige acties	14
6	Bijlage	16
	Bijlage 1 – Wanneer is het Nationaal Hitteplan actief?	16
	Bijlage 2 – Kaarten	17
	Bijlage 3 – Informatiemateriaal	21
	Bijlage 4 – Uitgeschreven maatregelen	22

1 Inleiding

Sinds 1901 registreert het KNMI hittegolven. Van alle hittegolven vond meer dan 20% plaats in de afgelopen tien jaar ([KNMI](#)). De verwachting is dat warme periodes in de toekomst vaker zullen voorkomen. Hitte heeft veel gevolgen voor gezondheid, buitenruimte, leefbaarheid, netwerken, water, zoals in afbeelding 1 is weergegeven.

Afbeelding 1 – Gevolgen van hitte in het bebouwd gebied

Bron: [Hogeschool van Amsterdam \(2019\)](#)

Toelichting: Hitte is niet alleen een probleem in het bebouwd gebied. Deze gevolgen kunnen ook voorkomen in het buitengebied.

Veel mensen genieten van de warmte in de zomermaanden, maar hitte kan ook leiden tot negatieve gezondheidseffecten. Mensen kunnen door hoge temperaturen en luchtvochtigheid hun lichaamstemperatuur niet meer goed reguleren (hittestress).

Aanhoudende hitte kan leiden tot hittestress waardoor mensen slecht slapen en zich ziek voelen of ziek worden. Hitte kan ook leiden tot serieuze gezondheidsproblemen, zoals uitdroging en een hitteberoerte. In extreme gevallen kan hittestress zelfs leiden tot sterfte.

1.1 Nationaal Hitteplan

Na de hittegolf van 2006 stelde het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2007 het Nationaal Hitteplan op. In 2015 werd dit plan geactualiseerd door het RIVM. Het Nationaal Hitteplan is een waarschuwingssysteem, waarmee het RIVM landelijke organisaties informeert over de verwachte hitte en adviseert wat te doen bij hitte. Als het Nationaal Hitteplan actief is, geldt de oproep voor iedereen die op wat voor manier dan ook zorg draagt voor kwetsbare groepen. In [bijlage 1](#) staat uitgelegd wanneer het Nationaal Hitteplan actief is.

1.2 Lokaal Hitteplan

Ook de gemeente heeft een belangrijke taak bij het beperken van hittestress. Dit past in de gemeentelijke visie op preventie (het voorkomen van gezondheidsproblemen), het stimuleren van een gezonde leefomgeving en het nemen van klimaatadaptieve maatregelen.

Een Lokaal Hitteplan helpt om maatregelen te nemen op lokaal niveau en helpt de gemeente goed voorbereid te zijn op het hitteseizoen (mei tot en met september). Het plan beschrijft doelstellingen en afspraken over preventieve voorlichting, communicatie en ondersteuning, specifiek gericht op inwoners kwetsbaar voor hitte.

Het Lokaal Hitteplan is niet hetzelfde als een Integrale Aanpak Hitte. Dat richt zich op (vaak langere-termijn) adaptatiemaatregelen om toekomstige hiterisico's te beperken. Het gaat daarbij om Gebied, Gebouw en Gezondheid.

- Gebied is de openbare en particuliere buitenruimte binnen de gemeente.
- Gebouw omvat de plekken waar mensen wonen, werken of verblijven.
- Gezondheid is gericht op de gezondheidseffecten van hitte voor een ieder, maar met name voor kwetsbare mensen die hiervoor gevoelig zijn.

De aanpak voor klimaatadaptieve maatregelen voor Gebied en Gebouw zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2026–2030 klimaatadaptatie en biodiversiteit.

1.3 Beleidskaders

Het Lokaal Hitteplan sluit aan bij de gemeentelijke ambities en visies op preventie, het voorkomen van de gezondheidsproblemen, het stimuleren van een gezonde leefomgeving en het nemen van klimaatadaptieve maatregelen tegen extreme hitte. Het is een concreet project dat voortkomt uit verschillende vastgestelde beleidskaders en programma's van zowel het sociaal als fysiek domein:

- Coalitieakkoord 2022 – 2026: Zichtbaar en dichtbij;
- Sociale Visie 2025–2035;
- Ruimtelijk-economische koers van Alphen aan den Rijn naar 2040;

- Omgevingsvisie 1.0 Alphen aan den Rijn: “Groene gemeente met lef!”;
- Gezond en Actief Leven Akkoord 2022–2026;
- Lokaal Educatieve Agenda 2025– 2035;
- Duurzaamheidsprogramma (2021–2030) en
- Uitvoeringsprogramma 2026–2030 Klimaatadaptatie en biodiversiteit.

1.4 Hitte in de gemeente

In de gemeente Alphen aan den Rijn neemt de impact van hitte, voornamelijk in bebouwde gebieden, toe. Versteende gebieden warmen sneller op, wat leidt tot een hogere gevoels- en luchttemperatuur. In bebouwde gebieden wordt het warmer dan in het buitengebied doordat versteende oppervlakken, zoals gebouwen en wegen, veel warmte vasthouden en uitstralen. Maar ook binnen de bebouwde gebieden lopen de temperaturen sterk uiteen. In [bijlage 2](#) zijn kaarten opgenomen over hitte in de gemeente.

De verwachting is dat het aantal warme periodes, en daarmee hittestress en gerelateerde gezondheidsproblemen, in de toekomst toe zullen nemen. Niet alleen de gemiddelde temperatuur stijgt, maar ook hitte-extremen nemen toe. Dit betekent dat we niet alleen meer zomerse dagen krijgen, maar ook dat hittegolven vaker voor gaan komen, langer zullen duren en intenser worden.

1.5 Doel en doelstellingen

Het doel van het Lokaal Hitteplan is enerzijds het beschermen van de gezondheid van hittegevoelige groepen tijdens perioden van extreme hitte. Anderzijds draagt het bij aan het voorkomen en beperken van hitte-gerelateerde gezondheids- en welzijnsproblemen (hittestress) bij alle inwoners.

Met dit Lokaal Hitteplan willen we als gemeente in samenwerking met de ketenpartners en het hittenetwerk:

- hitte gerelateerde gezondheids- en welzijnsproblemen (hittestress) voorkomen en beperken;
- bij extreme hitte de zelfredzaamheid van met name kwetsbare inwoners en risicogroepen bevorderen;
- de samenredzaamheid van inwoners in periode van hitte stimuleren;
- als het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd, samen met de betrokken organisaties gecoördineerd taken en activiteiten uitvoeren;
- in samenwerking met de organisaties alle inwoners, maar met name de risicogroepen voor hittestress, bereiken;
- een platform voor kennis- en ervaringsuitwisseling van betrokken lokale organisaties bieden, met als doel het verbeteren van de zorg en ondersteuning voor kwetsbare inwoners in de gemeente;
- het plan jaarlijks evalueren en bijstellen op basis van de opgedane ervaringen en nieuwe inzichten samen met de betrokken lokale organisaties.

1.6 Leeswijzer

Dit lokaal Hitteplan geeft eerst een overzicht van de doelgroepen voor hitte ([hoofdstuk 2](#)). Vervolgens worden de samenwerkingsverbanden uitgelegd in [hoofdstuk 3](#). Daarna wordt de jaarlijkse hittecyclus toegelicht, inclusief de maatregelen per fase en aanvullende opbrengsten vanuit het hittenetwerk ([hoofdstuk 4](#)). In [hoofdstuk 5](#) staan de toekomstige acties die in de komende jaren worden opgepakt. Het plan sluit af met de bijlagen waarin praktische informatie staat over het Nationaal Hitteplan ([bijlage 1](#)) en met kaarten van de lokale situatie ([bijlage 2](#)), informatiemateriaal ([bijlage 3](#)) en de uitgeschreven maatregelen per fase in [bijlage 4](#).

2 Doelgroepen

2.1 Risicogroepen voor hitte

Hitte treft niet iedereen op dezelfde manier en vormt voor bepaalde groepen een groter gezondheidsrisico. Ouderen, vooral 75-plussers, vormen de grootste risicogroep voor hitte-gerelateerde gezondheidsklachten. Ook inwoners met een kwetsbare gezondheid, eenzame mensen, zwangeren en (zeer) jonge kinderen lopen verhoogd risico op hittestress. Sommige woningen zijn moeilijk of niet koel te krijgen. Niet iedereen heeft de financiële middelen om maatregelen te nemen, die voor verkoeling in de woning kunnen zorgen. Daarnaast lopen dak- en thuislozen, vluchtelingen, mensen die buiten werken of deelnemen aan (sport)evenementen risico op het ontstaan van hittestress. In [bijlage 3](#) staan verwijzingen naar de website van het RIVM, waar meer informatie te vinden is over de kwetsbare doelgroepen voor hitte.

2.2 Doelgroepen hitteplan

Dit hitteplan richt zich in eerste instantie op, maar is niet beperkt tot, ouderen 75+, (zeer) jonge kinderen en mensen met een (chronische) ziekte of aandoening. In de [Handreiking Lokaal Hitteplan](#) vormen deze drie doelgroepen een aanvulling op een basis hitteplan. Hieronder volgt een korte uitleg van het belang van deze drie kwetsbare doelgroepen.

Ouderen 75+

Ouderen van 75+ hebben meer moeite met regulatie van de lichaamstemperatuur omdat de capaciteit om te transpireren afneemt. Bovendien neemt het vermogen om warmte- en dorstgevoel waar te nemen af, waardoor een adequate reactie op hitte uitblijft. Daarnaast kunnen onderliggende aandoeningen en de werking of bijwerkingen van medicijnen de reactie op hitte beïnvloeden. Ook een beperkte mobiliteit maakt het lastiger om verkoeling te zoek of aan extra water te komen. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico op hittestress.

(zeer) jonge kinderen

Kinderen kunnen zichzelf nog niet goed tegen hitte beschermen. Baby's en kleine kinderen zijn afhankelijk van anderen om verkoelende maatregelen te nemen. Specifiek baby's kunnen zelf hun temperatuur minder goed regelen. Baby's en jonge kinderen kunnen niet zelf aangeven dat ze het te warm hebben of dorst hebben. Hierdoor lopen (zeer) jonge kinderen een hoger risico op gezondheidsklachten bij hitte.

Mensen met een (chronische) ziekte of aandoening

Chronische aandoeningen beperken het aanpassingsvermogen aan hitte. Daarnaast kunnen de onderliggende aandoeningen en de medicatie de reactie op hitte beïnvloeden. De werking van medicijnen kan veranderen en bijwerkingen kunnen toenemen. Ook kunnen medicijnen fysiek beschadigd raken door hitte. De medicijnen moeten goed bewaard worden (vaak gekoeld).

3 Samenwerkingsverbanden

Het hitteplan is opgesteld en wordt uitgevoerd in samenwerking met de ketenpartners en diverse lokale organisaties gericht op en in contact met kwetsbare inwoners.

3.1 Ketenpartners

De ketenpartners zijn de gemeente Alphen aan den Rijn, GGD Hollands Midden, GHOR Hollands Midden, Rode Kruis Alphen aan den Rijn en de ODMH. De ketenpartners informeren, communiceren en bereiden het hittenetwerk goed voor op periodes van hitte. Specifieke maatregelen van de ketenpartners zijn omschreven in [paragraaf 4.2](#).

Rol van de gemeente

De gemeente heeft een coördinerende, faciliterende en stimulerende rol in het lokaal hitteplan. Voor de uitvoering vertrouwen wij op het hittenetwerk. Dankzij hun nauwe verbinding met de samenleving en kwetsbare inwoners weten zij deze inwoners het meest doeltreffend te bereiken. Acties en taken voor de gemeente worden opgepakt of gecoördineerd door het kernteam hitte. Het kernteam hitte bestaat uit medewerkers gezondheid, klimaatadaptatie en communicatie.

3.2 Hittenetwerk

In het hittenetwerk participeren diverse lokale organisaties die zich hebben aangemeld voor de hittemaillijst van de gemeente. Zij krijgen uitnodigingen voor hittebijeenkomsten en een voorwaarschuwingmail met informatie- en communicatiematerialen toegestuurd wanneer er een periode van hitte wordt verwacht. Het doel van dit netwerk is om kennisdeling, samenwerking en inspiratie te stimuleren. Daarnaast kunnen de organisaties in het hittenetwerk tijdens een hitteperiode maatregelen nemen om de gezondheidseffecten te verminderen bij de beoogde doelgroep ([hoofdstuk 2](#)).

Maatregelen/acties kunnen zijn:

- Uitvoeren van een hitteprotocol.
- Medewerkers informeren inwoners over wat te doen bij hitte.
- Hitte onder de aandacht brengen van inwoners door middel van het verspreiden van flyers, communiceren via sociale media en/of het versturen van een mail.

De organisatie bepaalt zelf welke maatregelen/acties geschikt zijn om de doelgroep, waar zij mee te maken heeft, te bereiken. Elke organisatie maakt zelf de keuze welke maatregelen ze neemt.

Wilt uw organisatie zich aansluiten bij het hittenetwerk?

Indien uw organisatie wenst deel te nemen aan het hittenetwerk verzoeken wij u contact op te nemen via hitte@alphenaandenrijn.nl. Uw organisatie ontvangt onder andere uitnodigingen voor hittebijeenkomsten en een voorwaarschuwingmail met informatie- en communicatiematerialen wanneer er een periode van hitte wordt verwacht.

4 Jaarlijkse hittecyclus

4.1 Toelichting hittecyclus

Het Lokaal Hitteplan doorloopt een jaarlijkse hittecyclus (Figuur 1). In deze hittecyclus worden vijf verschillende fasen onderscheiden: preventie, voorbereidingsfase, voorwaarschuwing, waarschuwing en de evaluatiefase.

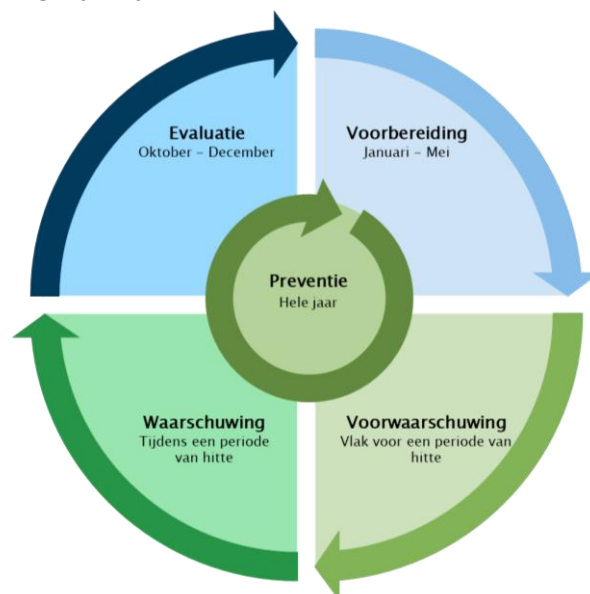
Preventie (hele jaar) gaat om het ontwikkelen van instrumenten en maatregelen die worden ingezet voor het optreden van een hitteperiode. Hierbij gaat het om kennisdeling, het stimuleren van gedragsverandering, het versterken van het hittenetwerk en advisering bij protocollen en normen.

In de **voorbereidingsfase** (januari – mei) worden verbeteringen doorgevoerd, die naar aanleiding van de evaluaties in het najaar zijn ontwikkeld. Daarnaast vindt kennisdeling, samenwerking en inspiratie plaats door de ketenpartners en het hittenetwerk.

Wanneer het RIVM de GGD informeert dat een hitteperiode wordt verwacht, start de **voorwaarschuwing** (vlak voor een periode van hitte). In deze fase wordt alles in gereedheid gebracht om de afgesproken maatregelen te kunnen uitvoeren.

In de **waarschuwing** (tijdens een periode van hitte) is het Lokaal Hitteplan geactiveerd. Het Lokaal Hitteplan wordt actief als het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd ([bijlage 1](#)). Tijdens deze fase worden de maatregelen gericht op het beperken van gezondheidsrisico's.

Tijdens de **evaluatie** (oktober–december) kijken de ketenpartners en het hittenetwerk terug op de afgelopen zomer. Zij bespreken hoe het Lokaal Hitteplan heeft gefunctioneerd en welke verbeteringen mogelijk zijn.

Figuur 1 – Jaarlijkse Hitecyclus

4.2 Maatregelen per fase

Deze paragraaf biedt een overzicht aan maatregelen, uitgesplitst naar de verschillende fasen van de hittecyclus die voor het hitteseizoen (mei tot en met september) in gang kunnen worden gezet. In [bijlage 4](#) zijn de maatregelen in de tabellen hieronder per fase uitgeschreven in tekst.

Preventie (hele jaar)

Organisatie	Maatregelen
Gemeente	Brengt bestaande netwerken van organisaties in de gemeente in kaart die kunnen bijdragen aan het doel van het hitteplan in beeld.
Gemeente	Brengt gebieden in beeld, waar kwetsbare doelgroepen personen zich bevinden en welke buurten het hoogste risico hebben.
GGD	Adviseert, informeert en onderzoekt over hitte.
GHOR	Voert gesprekken met zorginstellingen over bewustwording en wat te doen voor bepaalde doelgroepen.
ODMH	Adviseert over klimaatadaptieve maatregelen.

Vorbereidingsfase (januari – april)

Organisatie	Maatregelen
Ketenpartners	Actualiseren van het Lokaal Hiteplan.
Gemeente	Past de resultaten van de evaluatie en nieuwe kennis in het hitteplan.
Gemeente	Organiseert een hittebijeenkomst voor het hittenetwerk.
Gemeente	Actualiseert en controleert jaarlijks de mailinglijst voor de hittewaarschuwing.
GGD	Actualiseert de eigen (communicatie)middelen.
GGD	Actualiseert de eigen maillijst.
GGD	Verstuurt informatie mail aan deelnemers van de hittemailing.
GGD	Ondersteunt de gemeente bij actualiseren hittemailing.
GHOR	Adviseert de gemeente over hitte bij evenementen.
GHOR	Voert (basis)gesprekken met de organisatoren van risico-evenementen over hitte.
Rode Kruis	Communiqueert via sociale media over hitte (met landelijke boodschap).

Voorwaarschuwingfase (vlak voor een periode van hitte)

Organisatie	Maatregelen
Gemeente	Verstuurt voorwaarschuwingmail met informatiemateriaal (bijlage 3) en communicatiemogelijkheden naar het hittenetwerk.
Gemeente	Zet nieuwsbericht klaar.
GGD	Stuurt de voorwaarschuwing door naar gemeenten en het evenemententeam van het GHOR Hollands Midden.
GGD	Informeert betrokken interne afdelingen (Recepties, IZB, JGZ, Inspectie Kindercentra, GL, FGK) van de GGD over waakzaamheid.
GHOR	Neemt contact op met Rode Kruis en vergunningverleners van de gemeente als er een periode van hitte wordt verwacht.
GHOR	Verspreidt flyers van de GGD en het GHOR naar evenementen vergunningverleners.
Rode Kruis	Stuurt de voorwaarschuwing naar haar contacten in gemeente Alphen aan den Rijn.
Rode Kruis	Informeert vrijwilligers.

Waarschuwingfase (tijdens een periode van hitte)

Organisatie	Maatregelen
Gemeente	Plaatst een nieuwsbericht.
Gemeente	Communiqueert een handelingsperspectief (bijvoorbeeld drinkwaterpunten) via sociale media en website.
Gemeente en GGD	Beantwoorden van vragen van organisaties, individuele burgers, zorgverleners.
GGD	Stuurt de hittewaarschuwing van het RIVM door naar kernteam en de contacten op de mailinglijst en voorzien hen van informatiemateriaal.
GGD	Stuurt de hittewaarschuwing van het RIVM door naar het evenemententeam van het GHOR Midden Holland.
GGD	Verstrekt publieksinformatie, plaatst nieuwsberichten en verstuurt het persbericht door afdeling communicatie.
GHOR	Geeft advies aan de organisator van een evenement bij vragen (ook in overleg met de GGD).
Rode Kruis	Inzet van Noodhulpteam, Bevolkingszorg, Ready2help of planbare ondersteuning in samenwerking met de gemeente.

Rode Kruis	Draagt tijdens evenementen zorg voor alle bezoekers en medewerkers ongeacht het letselbeeld en indien nodig kan het Rode Kruis intern opschalen in zorg.
Hittenetwerk	Voeren verschillende maatregelen/acties uit om de gezondheidseffecten te verminderen bij de doelgroepen. Deze zijn gericht op communicatie, voorlichting en bewustwording. Maatregelen kunnen zijn: • Uitvoeren van een hitteprotocol • Medewerkers informeren inwoners over wat te doen bij hitte • Hitte onder de aandacht brengen bij inwoners door middel van het verspreiden van flyers, communiceren via sociale media en/of het versturen van een mail. De organisatie bepaalt zelf welke maatregelen geschikt zijn om de doelgroep, waar zij mee te maken heeft, te bereiken. Elke organisatie maakt zelf de keuze welke maatregelen ze neemt.

Evaluatiefase (oktober – december)

Organisatie	Maatregelen
Ketenpartners	Evalueren van het afgelopen jaar, indien het hitteplan actief is geweest.
Gemeente	Organiseert indien het hitteplan actief is geweest, een bijeenkomst met het hittenetwerk om het lokaal hitteplan te evalueren en bij te schaven.
GGD	Monitort landelijke ontwikkelingen rondom (voorkomen van) hittestress.
GHOR	Evalueert risico-evenementen (volgens de regionale evenementenplanningskalender) met de betrokken partijen, Hier komt hitte ook aan bod.

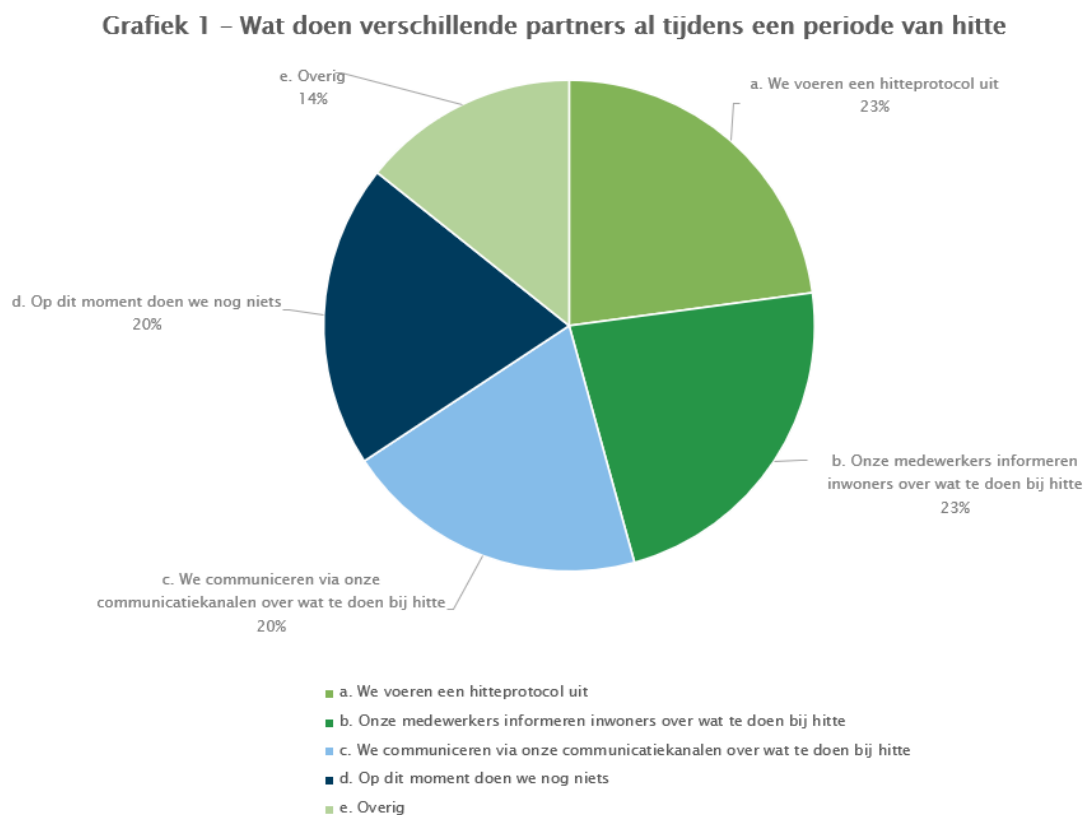
5 Doorontwikkeling

Dit hoofdstuk gaat in op de verdere ontwikkeling van het hitteplan voor de komende jaren. De genoemde maatregelen moeten nog verder onderzocht worden en beoordeeld op haalbaarheid.

5.1 Aanvullende aandachtspunten uit de hittebijeenkomst

Diverse lokale organisaties zijn op verschillende manieren betrokken bij het ontwikkelen van dit hitteplan. Door middel van het ophalen van wat een organisatie al doet voor of tijdens periodes van hitte (met behulp van een aantal vragen) en door het uitnodigen voor de eerste hittebijeenkomst *Hittebestendig en gezond Alphen aan den Rijn* op dinsdag 3 februari 2026.

De vragenlijst (Grafiek 1) en de bijeenkomst lieten zien dat veel organisaties al concrete maatregelen nemen tijdens hitteperiodes en dat er brede bereidheid is om deze inzet verder uit te breiden. Tegelijkertijd zijn er nog belangrijke stappen te zetten. Hiervoor is een structureel netwerk gewenst om kennis, signalen en maatregelen beter op elkaar aan te sluiten. De belangrijkste opbrengst uit de bijeenkomst is de grote gezamenlijke verantwoordelijkheid van de betrokken organisaties om tijdens een periode van hitte in actie te komen om inwoners te beschermen.

Grafiek 1 – Wat doen verschillende partners al tijdens een periode van hitte

Toelichting: De vragenlijst is door 29 mensen ingevuld door 20 verschillende organisaties. Grafiek 1 laat zien welk percentage van de organisaties welke acties ondernemen tijdens een periode van hitte. Bijna een kwart voert een hitteprotocol uit. Bijna een kwart informeert de inwoners over wat te doen bij hitte.

20% communiceert via communicatie kanalen zoals mail, flyers of sociale media over wat te doen bij hitte. 20% doet op dit moment nog niets. 14% heeft overig gekozen. Dit kan onder andere acties inhouden zoals het opstellen van buurthuizen als koelteplek en het plaatsen van zonneschermen bij aanvraag tegen een vergoeding.

5.2 Toekomstige acties

Uitbreiding lokaal hittenetwerk

In [paragraaf 3.2](#) is het hittenetwerk uitgelegd. De eerste hittebijeenkomst vormde het begin van een netwerk dat verder uitgebreid wordt. Het doel van dit lokale netwerk is om kennisdeling, samenwerking en inspiratie te stimuleren voor een hittebestendig Alphen aan den Rijn. Zo kunnen we nieuwe maatregelen toevoegen aan het hitteplan. In de uitbreiding van het hitteplan is ook ruimte om met specifieke organisaties gerichte gesprekken te voeren over de maatregelen die zij kunnen uitvoeren.

Uitbreiding doelgroepen

Zoals [paragraaf 2.2](#) aangeeft, is er onderscheid gemaakt tussen verschillende kwetsbare doelgroepen voor hitte. In deze eerste versie van het hitteplan richten wij ons op drie doelgroepen: ouderen 75+, kinderen en mensen met een (chronische) ziekte of aandoening. Jaarlijks kan het hitteplan worden uitgebreid met meerdere doelgroepen. Hiervoor volgen we ook de landelijke ontwikkelingen en passen we de doelgroepen aan, mochten er nog doelgroepen bijkomen.

De uitbreiding van doelgroepen vergt meer inzicht en tijd omdat we uitbreidingen met het lokaal hittenetwerk willen bepalen. Zo kunnen we in beeld krijgen wat er al voor deze doelgroepen is en welke acties het beste passen bij het bereiken van deze doelgroep.

Inventarisatie gekoelde locaties

Op dit moment is communicatie over gekoelde locaties nog niet actief onderdeel van dit hitteplan. Tijdens de eerste hittebijeenkomst werd duidelijk dat verschillende organisaties openstaan om hun locaties open te stellen als gekoelde locatie. Echter zijn veel gebouwen ook te warm voor een geschikte koele locatie. Een toekomstige actie is dan ook om een inventarisatie te maken van waar welke locaties gekoeld en geschikt zijn, om op termijn te communiceren naar inwoners en betrokken organisaties.

Aanvullende bewustwordingsacties

Het hitteplan is in de basis gericht op informatie, communicatie en bewustwording over wat te doen bij hitte. Na evaluatie en monitoring van de huidige acties bepalen we of er aanvullende bewustwordingsacties via bijvoorbeeld scholen, zorginstellingen of wijkinitiatieven nodig zijn.

Vervoer en ondersteuning kwetsbare inwoners

Voor de ondersteuning van kwetsbare inwoners maken we zoveel mogelijk gebruik van bestaande voorzieningen en samenwerkingsstructuren. Veel zorg- en welzijnsorganisaties hanteren al een eigen hitteprotocol. In overleg met deze organisaties stemmen we de

bestaande afspraken verder op elkaar af en concretiseren we waar nodig aanvullende maatregelen. Wanneer uit de evaluatie blijkt dat vervoer van kwetsbare inwoners onvoldoende is geborgd, kunnen we maatregelen nemen om dit te verbeteren.

Ontwikkelen Integrale Aanpak Hitte

Zoals omschreven in [paragraaf 1.3](#) is het lokaal hitteplan specifiek gericht op het beschermen van de gezondheid van de inwoners van de gemeente. De onderdelen Gebied en Gebouw worden belegd in een integrale aanpak hitte. Hieronder vallen onder meer het stimuleren van de vergroening en schaduwplekken en het plaatsen van watervoorzieningen en zonnebranddispensers.

Bij de evaluatie van het hitteplan kan wel blijken dat meer klimaatadaptieve maatregelen nodig zijn om hittestress te verminderen. Daarom zijn gebied en gebouw inherent verbonden aan het Lokaal Hitteplan. Het Lokaal Hitteplan is een specifieke maatregel voor het onderdeel Gezondheid.

6 Bijlage

Bijlage 1 – Wanneer is het Nationaal Hitteplan actief?

Het KNMI waarschuwt voor extreme hitte aan de hand van meteorologische richtlijnen en impact. Bij alle waarschuwingen is de verwachte impact leidend. De mate waarin het weer een risico is, bepaalt het KNMI code geel, oranje of rood (informatieblok 1).

Het Nationaal Hitteplan wordt actief als er een code geel, oranje of rood wordt verwacht door het KNMI. Dit is bij een periode van aanhoudende hitte of extreem hoge temperaturen. Niet alleen de temperatuur overdag speelt een rol bij deze beslissing. Ook de nachttemperatuur, gevoelstemperatuur en luchtvochtigheid spelen een belangrijke rol. Het Nationaal hitteplan wordt geactiveerd als de kans groot is op een periode van (meer dan) 4 dagen met een maximumtemperatuur boven 27 °C of 1 dag met een temperatuur hoger dan 35°C. Het besluit om het Nationaal Hitteplan te activeren wordt genomen door het RIVM na overleg met het KNMI. Het Nationaal Hitteplan kan voor heel Nederland, maar ook voor delen van het land gelden.

Codes van het KNMI

Bij code geel worden de volgende richtlijnen aangehouden: aanhoudende hitte, Nationaal hitteplan actief, na consultatie RIVM en 1 dag met een maximumtemperatuur vanaf 35 °C.

Bij code oranje en rood worden de volgende richtlijnen aangehouden: 3 dagen op een rij met maximumtemperatuur vanaf 34 °C, 2 dagen op een rij met maximumtemperatuur vanaf 36 °C en 1 dag met maximumtemperatuur vanaf 38 °C.

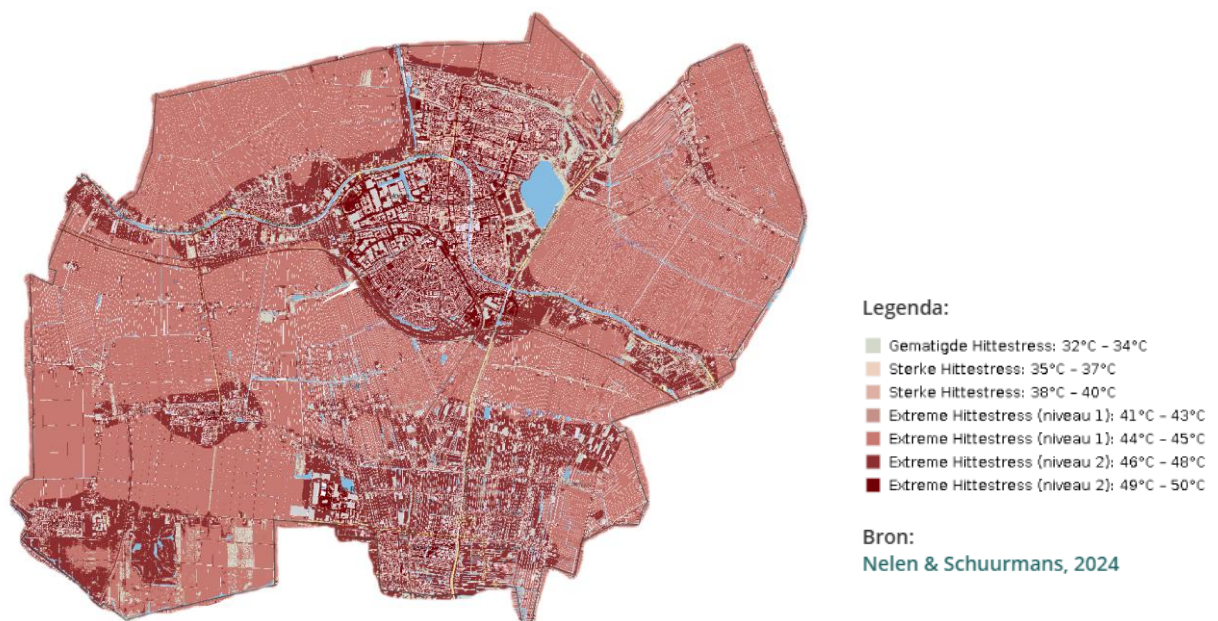
Meer informatie is te vinden op de [site van het RIVM](#) en de [site van het KNMI](#).

Bijlage 2 – Kaarten

In deze bijlage zijn een aantal kaarten met de uitleg weergegeven. Deze dienen om inzicht te geven in de lokale situatie in de gemeente Alphen aan den Rijn. De kaart zijn beschikbaar via de [Klimaat-effectatlas](#).

Gevoelstemperatuur

Een hoge gevoelstemperatuur kan onaangenaam zijn en tot gezondheidsproblemen leiden. In bijlage 2 is de gevoelstemperatuur kaart voor de gemeente Alphen aan den Rijn te zien. Het gaat hier om de gevoelstemperatuur buiten, dus niet binnen in gebouwen. De kaart presenteert de gemiddelde gevoelstemperatuur in °C voor het tijdvak van 12:00–18:00 lokale tijd voor een hete zomerdag (33,1°C).

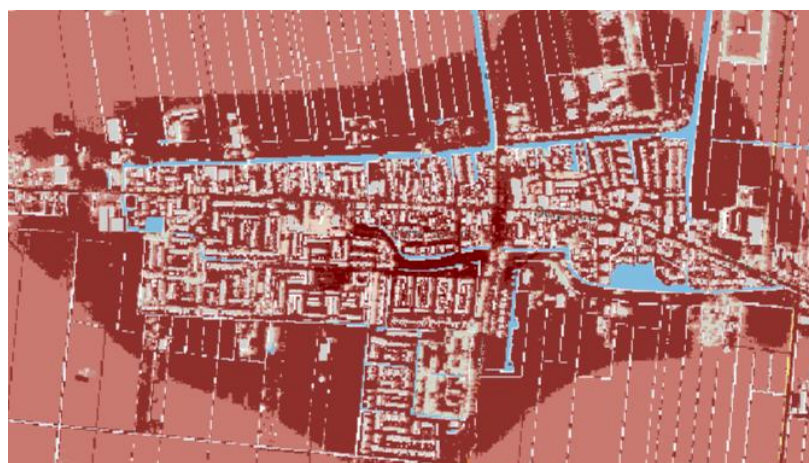
Afbeelding 2 – Gevoelstemperatuur

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

Toelichting: hittestress is hier gelinkt aan een temperatuur in °C. Als de gevoelstemperatuur te hoog is, krijgen mensen last van hittestress. Afhangend van de gevoelstemperatuur is de mate van hittestress bepaald. Meer informatie is te vinden bij de [klimaatverhalen van de Klimaat-effectatlas](#).

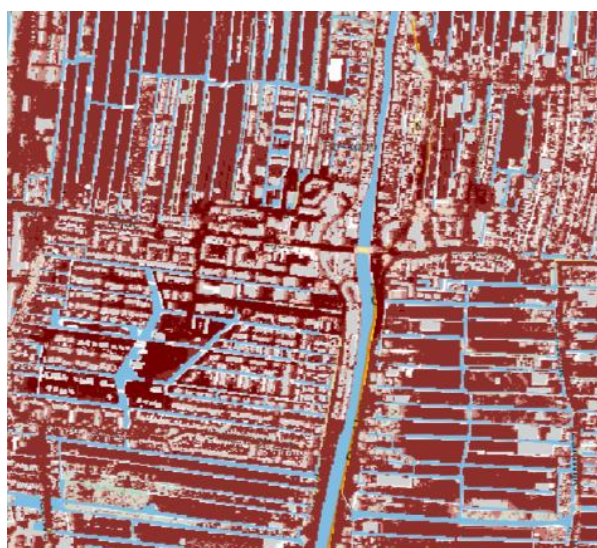
De gevoelstemperatuur laat zien welke temperatuur een persoon ervaart in een bepaalde weersituatie. Als de gemeten luchttemperatuur bijvoorbeeld 30 °C is, kan het in de volle zon en uit de wind aanvoelen als 40 °C. In de schaduw van bomen of gebouwen is de gevoelstemperatuur over het algemeen lager dan op een versteend plein in de volle zon.

Hieronder is op een aantal plekken op deze kaart ingezoomd (afbeelding 3, 4 en 5). Dan zijn de temperatuurverschillen beter te zien. Om zelf in te zoomen op de kaarten, kun je [Klimaat-effectatlas](#) raadplegen.

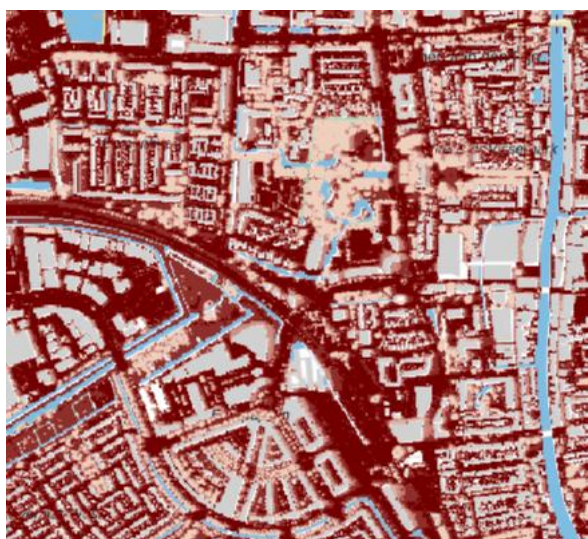
Afbeelding 3 – Gevoelstemperatuur ingezoomd op een deel van Hazerswoude-Dorp

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

Afbeelding 4 – Gevoelstemperatuur ingezoomd op een deel van Boskoop

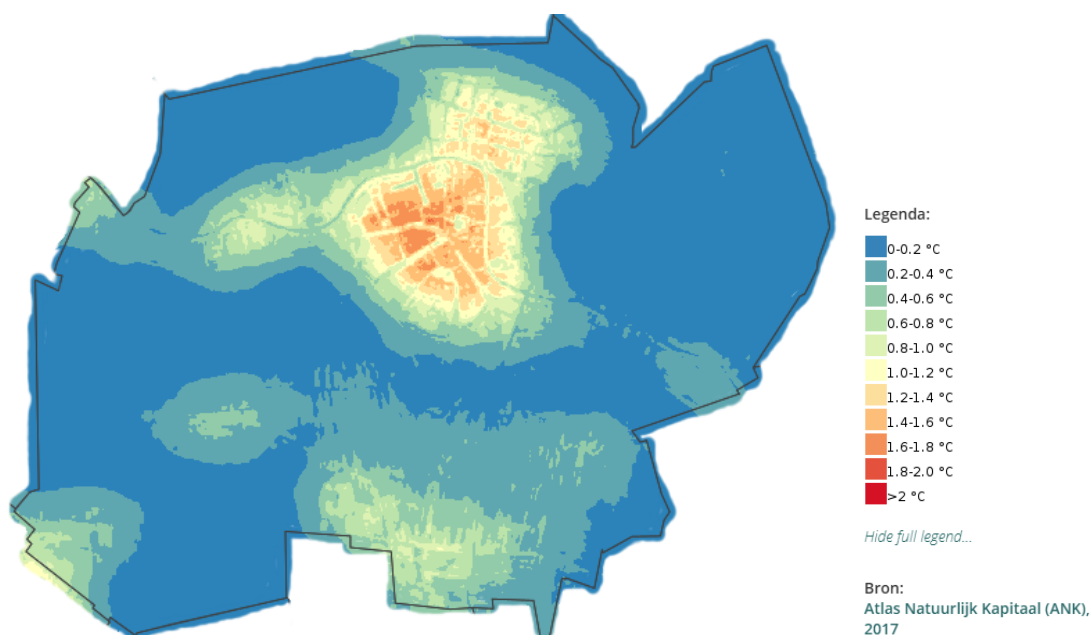
Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

Afbeelding 5 – Gevoelstemperatuur ingezoomd op een deel van Alphen aan den Rijn

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

Stedelijk hitte-eiland effect

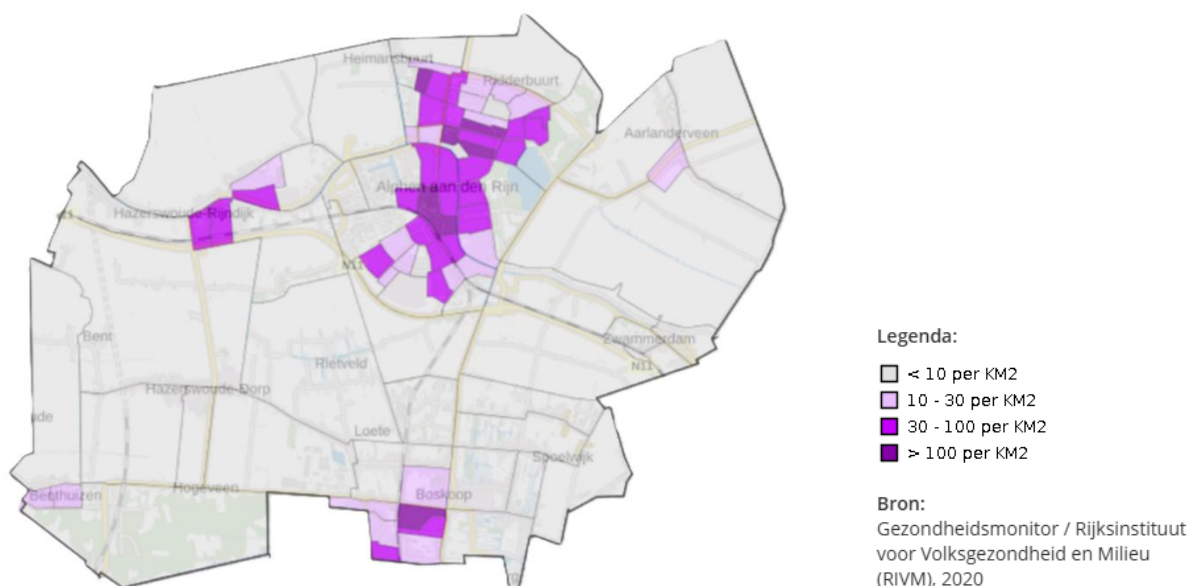

Afbeelding 6 – Stedelijk hitte eiland effect

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

Afbeelding 6 laat zien hoe groot de temperatuurverschillen tussen stad en het omliggende buitengebied kunnen zijn. Dit noemen we het stedelijk hitte-eilandeffect. Het gaat daarbij om verschillen in luchttemperatuur. Dit temperatuurverschil is 's nachts het grootst en deze kaart laat daarom de temperatuurverschillen 's nachts zien. De voorspelling wordt gedaan op basis van bevolkingsdichtheid, windsnelheid, hoeveelheid groen, blauw en verharding.

Eenzame ouderen 75+

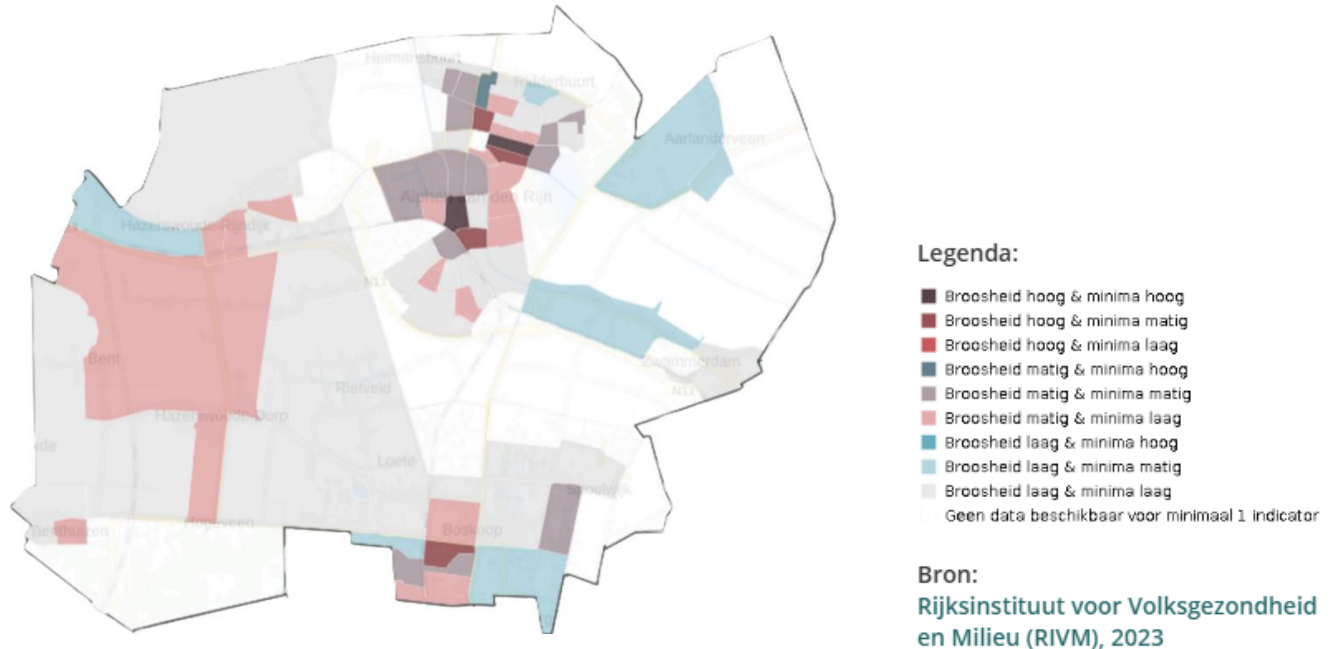

Afbeelding 7 – Ernstig eenzame 75+ers

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

In Afbeelding 7 zijn de ernstig eenzame 75+ers op buurtniveau in de gemeente Alphen aan den Rijn te zien. In [paragraaf 2.2](#) is de doelgroep ouderen 75+ toegelicht.

Sociale kwetsbaarheid voor hitte

Afbeelding 8 – Sociale kwetsbaarheid hitte

Bron: [Klimaat-effectatlas](#)

In afbeelding 8 is de sociale kwetsbaarheid voor hitte op buurtniveau in kaart gebracht. Sociale kwetsbaarheid in deze kaart zijn kwetsbare groepen: 65+ers met een broze gezondheid (broosheid) en huishouders onder of rond het sociaal minimum (minima). Afbeelding 8 geeft een combinatie van deze twee kwetsbare groepen.

Bijlage 3 – Informatiemateriaal

Er is al veel informatie- en communicatiemateriaal beschikbaar. Hieronder een lijst met betrouwbare websites:

- Blijf op de hoogte van waarschuwingen met [de KNMI app](#).
- Het KNMI legt de verschillende kleurcodes van het waarschuwingssysteem [hier](#) uit.
- [Op deze pagina](#) van het RIVM staat onder anderen informatie over het Nationaal Hitteplan, wetenschappelijke bronnen en voorlichtingsmaterialen.
- Het RIVM biedt achtergrond informatie over de risicogroepen voor hitte [op deze pagina](#).
- [GGDleefomgeving](#) is de plek waar betrouwbare publieksinformatie te vinden is over de invloed van hitte op de gezondheid.
- Voor communicatiemateriaal kun je terecht bij [deze pagina van de GGDHM](#).
- [Op deze pagina](#) van het Rode Kruis staan onder anderen tips en adviezen bij hitte en informatie over hoe te handelen bij klachten.
- [Op deze pagina](#) van milieucentraal staan tips en adviezen voor het koel houden van woningen.
- [Lees hier](#) een verhaal over mogelijke exceptionele hitte in Nederland op basis van wetenschappelijke inzichten.
- [Hier](#) staat informatie over huidkanker en het voorkomen van overmatige blootstelling aan UV-straling.
- [Klimaatverbond Nederland](#) is een vereniging die zich inzet om klimaatmitigatie en – adaptatie te versnellen. Ze bieden informatie over beleid, projecten en publicaties.

Bijlage 4 – Uitgeschreven maatregelen

Hieronder zijn de tabellen in [paragraaf 4.2](#) uitgeschreven in tekst.

Preventie (hele jaar)

Gemeente

- Brengt bestaande netwerken van organisaties in de gemeente in kaart die kunnen bijdragen aan het doel van het hitteplan in beeld.
- Brengt gebieden in beeld, waar kwetsbare doelgroepen personen zich bevinden en welke buurten het hoogste risico hebben.

GGD

- Informeert, onderzoekt en licht voor over hitte.

GHOR

- Voert gesprekken met zorginstellingen over bewustwording en wat te doen voor bepaalde doelgroepen.

ODMH

- Adviseert over klimaatadaptieve maatregelen.

Vorbereidingsfase (januari – april)

Ketenpartners

- Actualiseren van het Lokaal Hitteplan.

Gemeente

- Past de resultaten van de evaluatie en nieuwe kennis in het hitteplan.
- Organiseert een hittebijeenkomst voor het hittenetwerk.
- Actualiseert en controleert jaarlijks de mailinglijst voor de hittewaarschuwing.

GGD

- Actualiseert de eigen (communicatie)middelen.
- Actualiseert de eigen maillijst.
- Verstuurt informatie mail aan deelnemers van de hittemailing.
- Ondersteunt de gemeente bij actualiseren hittemailing.

GHOR

- Adviseert de gemeente over hitte bij evenementen.
- Voert (basis)gesprekken met de organisatoren van risico-evenementen over hitte.

Rode Kruis

- Communiqueert via sociale media over hitte (met landelijke boodschap).

Voorwaarschuwingfase (vlak voor een periode van hitte)

Gemeente

- Verstuurt voorwaarschuwingmail met informatiemateriaal ([bijlage 3](#)) en communicatiemogelijkheden naar het hittenetwerk.
- Zet nieuwsbericht klaar.

GGD

- Stuurt de voorwaarschuwing door naar gemeenten en het evententeam van het GHOR Hollands Midden.

- Informeert betrokken interne afdelingen (Recepties, IZB, JGZ, Inspectie Kindercentra, GL, FGK) van de GGD over waakzaamheid.

GHOR

- Neemt contact op met Rode Kruis en vergunningverleners van de gemeente als er een periode van hitte wordt verwacht.
- Verspreidt flyers van de GGD en het GHOR naar evenementen vergunningverleners.

Rode Kruis

- Stuurt de voorwaarschuwing naar haar contacten in gemeente Alphen aan den Rijn.
- Informeert vrijwilligers.

Waarschuwingfase (tijdens een periode van hitte)

Gemeente

- Plaatst een nieuwsbericht.
- Communiceert een handelingsperspectief (bijvoorbeeld drinkwaterpunten) via sociale media en website.

Gemeente en GGD

- Beantwoorden van vragen van organisaties, individuele burgers, zorgverleners.

GGD

- Stuurt de hittewaarschuwing van het RIVM door naar kernteam en de contacten op de mailinglijst en voorzien hen van informatiemateriaal.
- Stuurt de hittewaarschuwing van het RIVM door naar het evenemententeam van het GHOR Midden Holland.
- Verstrekt publieksinformatie, plaatst nieuwsberichten en verstuurt het persbericht door afdeling communicatie.

GHOR

- Geeft advies aan de organisator van een evenement bij vragen (ook in overleg met de GGD).

Rode Kruis

- Inzet van Noodhulpteam, Bevolkingszorg, Ready2help of planbare ondersteuning in samenwerking met de gemeente.
- Draagt tijdens evenementen zorg voor alle bezoekers en medewerkers ongeacht het letselbeeld en indien nodig kan het Rode Kruis intern opschalen in zorg.

Hittenetwerk

- Voeren verschillende maatregelen/acties uit om de gezondheidseffecten te verminderen bij de doelgroepen. Deze zijn gericht op communicatie, voorlichting en bewustwording.

Maatregelen kunnen zijn:

- Uitvoeren van een hitteprotocol
- Medewerkers informeren inwoners over wat te doen bij hitte
- Hitte onder de aandacht brengen bij inwoners door middel van het verspreiden van flyers, communiceren via sociale media en/of het versturen van een mail.

De organisatie bepaalt zelf welke maatregelen geschikt zijn om de doelgroep, waar zij mee te maken heeft, te bereiken. Elke organisatie maakt zelf de keuze welke maatregelen ze neemt.

Evaluatiefase (oktober – december)

Ketenpartners

- Evalueren van het afgelopen jaar, indien het hitteplan actief is geweest.

Gemeente

- Organiseert indien het hitteplan actief is geweest, een bijeenkomst met het hittenetwerk om het lokaal hitteplan te evalueren en bij te schaven.

GGD

- Monitort landelijke ontwikkelingen rondom (voorkomen van) hittestress.

GHOR

- Evalueert risico-evenementen (volgens de regionale evenementenplanningskalender) met de betrokken partijen, Hier komt hitte ook aan bod.

Gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1

Postbus 13

2400 AA Alphen aan den Rijn

Telefoon 14 0172

gemeente@alphenaandenrijn.nl

www.alphenaandenrijn.nl